

Aquí estamos

Bili smo v Pragi, Nici, Trstu, Genovi, Bruslju, Chiapasu ... Sodelovali smo pri ustvarjanju dogodkov, ki so nosili imena "Proti ksenofobiji, za solidarnost s tujci vseh vrst", "Gibanje za svobodo sveta", "Festival upora", "Kamp brez meja" in "Qatarza". Sodelovali smo v "gibanju gibanj" in v poskusih, da bi tudi na ozemlju, kjer živimo, zanetili ogenj, ki je dionizičen ogenj, nove politične senzibilnosti in imaginacije, ki je najprej zajel robove tega sveta (Chiapas, 1994) in nato, s kratkim zamikom, sam center (Seattle, 1999).

Zajeti neko gibanje, ki se vsak dan srečuje z novimi potenciali, krizami, novimi sovražniki in novimi možnostmi, gibanje, ki se artikulira na stičišču subjektivitet, medijskih konstrukcij in strategij oblasti, njenih vojsk in policij, v koherentno (znanstveno) obliko, ki jo zahteva neka družboslovna revija, ki se prav tako vzpostavlja na stičiščih svobode in nujnosti, je skoraj nemogoče podjetje.

Diskurz gibanja za globalizacijo pravic ni diskurz simulacij, debatnih tekmovalj, parlamentarnih debat, okroglih miz z načelom *pro et contra*, civilnodružbenih (NGO-jevskih) javnih razprav ali kar je še podobnih aranžmajev vladajoče demokracije (režima kapitalsko-parlamentarne demokracije), ki kot poslednji kriterij postavlja štetje (volitve, referendum, število prodanih knjig, višino subvencij ter sponzorskih sredstev ipd.). Diskurz gibanja ne pozna simulacij, temveč celostni eksistenčni angažma, na mesto podajanja mnenj o neki situaciji in s tem njenega legitimiranja postavlja interpretacije in delovanje kot direktna akcija, zavzete strani. Diskurz gibanja prav tako ne pristaja na numerične kriterije, ker je vedno diskurz manjšin, robov ter komunikacije in solidarnosti med njimi. Program gibanja (čeprav nima programa) bi bil lahko tisto, kar so zapisali leta 1996 na posvetu, ki ga je v San Cristobalu organizirala EZLN: "Vzpostavljanje upornih kolektivnosti in artikulacija naših upornih manjšin v bojujočo se večino."

Naš razmislek o "gibanju gibanj" torej ne more biti koherenten opis ali analiza nečesa, čemur so oblastniki in mediji podtaknili ime "antiglobalizacijsko gibanje",

v upanju, da ga bodo s tem razumeli, seveda na edini dimenziji, ki jo razumejo, ki je manihejska dimenzija dobrega in zlega, za in proti, nasilno in nenasilno, legalno in nelegalno in tako dalje. Naš razmislek je lahko samo zastavljanje vprašanj, ki se nam zdijo v tem trenutku relevantna, ki izhajajo iz izkustev, v katera smo potopljene, iz angažmajev, na osnovi katerih se meri naša sreča in odgovornost, skratka iz naše subjektivnosti.

HETEROGENOST IN ENOTNOST SESTAVIN GIBANJA

Gibanje za globalizacijo pravic je od Seattla naprej resničen Babilon jezikov, idejnopolitičnih izhodišč, ideologij, diskurzov, organizacijskih oblik, načinov delovanja.¹ Sindikati, mreže neposredne akcije, ekologi, nevladne organizacije, tradicionalne skrajno leve politične stranke, študentski kolektivi, skupnostni aktivisti, new agerji in drugi sestavljajo mozaik, ki so ga mediji zlonamerno zakodirali v antiglobalizacijsko gibanje. Zlonamerno zato, ker predpona "anti" navaja na nekaj defenzivnega, regresivnega, reaktivnega, in zato, ker tovrstno kodiranje zastre bogastvo in pluralnost komunikacije v gibanju, ki se je po seattleških dogodkih poimenovalo tudi kot ljudstvo iz Seattla. Gibanje, ki je po Seattlu doživljalo eksponencialno rast (v Genovi se je zbralo kar tristotisoč manifestantov), ni hitro rastoče in propulzivno gibanje zato, ker bi bilo izbruh nostalgije in resentimenta, ampak zato, ker izumlja nove besede, koncepte, prakse, organizacijske rešitve, ki jih je sposobno reflektirati, iz česar izhaja premik v sami paradigmi. Gre za sposobnost avtoreferenčne teoretske rekonstrukcije gibanja, ki se je razvila v samem gibanju. Nekonvencionalnost rešitev, zavračanje klasičnih dualizmov v politični praksi, ustvarjalna predelava resnic, ki so jih skovali zgodovinski boji in ki so postale že nekakšne dogme; to je največja kvaliteta gibanja, ki je trasiralo resnico dogodka Chiapasa, Seattla, Prage, Genove ...

Seveda je govor o tendenci. Še vedno je mnogo segmentov v gibanju, ki podoživljajo zgodovinske bitke prejšnjih stoletij. Vendar pa nas zanima predvsem teoretski in praktični potencial gibanja, njegova kapaciteta, da izumi nove oblike življenja. In to je tudi vse, kar bo od njega ostalo. In ravno heterogenost sestavin je tista, ki je gibanje navedla k iskanju skupnih imen, imaginarija in organizacijskih

¹ "Mislim, da je bila lepota dogodka v tem, da za njim ni stal nek *mastermind*, da smo bili povabljeni, naj sklenemo roke. In to se je tudi zgodilo. Vsak izmed nas je vedel, da se moramo držati za roke, drugače ne bomo ničesar spremenili. Vsak izmed nas je premajhen, vsak izmed nas nagovarja le majhen del tega ogromnega problema. Dokler ne sklenemo rok, ne moremo z njegovim reševanjem niti začeti, vendar, če roke sklenemo, ga lahko zaobjamemo v celoti. In to je tisto, kar se je fizično, dobesedno in tudi simbolično zgodilo v Seattlu."

Vandana Shiva iz Mednarodnega foruma o globalizaciji (International Forum on Globalization), vir: This is What Democracy Looks Like (Big Noise Films).

oblik, ki omogočajo komuniciranje razlik, ne da bi jih homogenizirali. Da se torej ne bi zgodilo tisto, kar se je s pluralizmom zgodilo v sistemih parlamentarne demokracije (kapitalodemokracije). Te nevarnosti seveda skoraj zagotovo ni, še posebej v luči dejstva, da so proti ljudstvu iz Seattla stale policije in vojske parlamentarnih demokracij.

Obdržati heterogenost, popolno pluralnost, potencialnost je program gibanja, ki nastopa pod geslom "Za svet, v katerem je možna množica svetov". Na to misli Negri, ko v Genovi vidi predvsem dinamiko na stadionu Carlini, pri nepokornostih, kjer je šlo v resnici za proces izumljanja Pariške komune, ki bo množici (multitudi) pokazala, kako se organizirati. Na to je mislil takrat, ko je predlagal, da bi bili v Genovi vsi goli. In ta sestavek skuša odgovoriti predvsem na to vprašanje. Na katerih točkah lahko definiramo paradigmatški premik, ki je nastal iz dinamike gibanja proti neoliberalni globalizaciji? V upanju, da bomo s tem definirali nekatere trdne elemente, na katerih bomo gradili prihodnost.

Slika 7. Besede nepokornih: "Ustavimo globalno vojno!" Firenze, 9. november 2002 Slika 7. Besede nepokornih: "Ustavimo globalno vojno!" Firenze, 9. november 2002

KAJ JE GLOBALIZACIJA IN KDO JE SOVRAŽNIK?

Na vprašanje, kaj je globalizacija, je nemogoče odgovoriti na okroglih mizah, ki so zastavljene na način *pro et contra*, s strokovnjaki iz različnih področij, ki bi problem globalizacije osvetlili iz različni zornih kotov. S politično, ekonomsko, kulturološko, antropološko znanostjo, z akumulacijo znanja, ki so ga proizvedle, si ne morem kaj prida pomagati. V materijo globalizacije nas lahko uvede le zgodovinsko-politični diskurz.² Globalizacijo poznamo izključno iz bojev proti globalizaciji. Globalizacija ni nič drugega kot igrišče, nekakšen *politični laboratorij*. Paul Virillio pravi nekako takole: "V svetu, kjer je podajanje mnenj smatrano kot temeljna pravica, nimamo nikakršne pravice do interpretacije." Interpretacija, ki ji je v filozofiji dajal prednost Nietzsche, zadeva proces, v katerem življenje navdihuje misel in misel proizvaja nove možnosti življenja; je enotnost življenja in mišljenja. Tisto, česar tako imenovano antiglobalizacijsko gibanje ni zmožno, je dialog z oblastjo in podajanje prepričljive alternative.³

Govorimo o tem, da ima gibanje za globalizacijo pravic svoj diskurz, svojo racionalnost in svojo epistemologijo. Marx je rekel, da stroj teče tam, kjer so boji, in predsednik Mao je izpostavil princip, ki pravi, da se je upravičeno upirati. ("On a raison de se révolter.") Globalizacija ni komplot, zarota elit, multinacionalnalk, nadsacionalnih organizacij, vojno-industrijskih kompleksov. Globalizacija je kompleksna genealogija in zgodovina želja, osvobodilnih bojev, želje po (če uporabimo zapatistični besednjak) svobodi, demokraciji in pravičnosti. Vse epizode gibanja od Chiapasa do danes potrjujejo tezo, ki samooklicanem gospodarjem in oblastnikom jemlje kakršnokoli pretenzijo na status vizionarjev, avantgard, generatorjev, razsvetljenih vladarjev ipd. Gibanje gibanj je tista samozavest, ki izhaja iz spoznanja procesov fabrikacije tega sveta in iz želje vključiti se v ta proces, ga aktivno sooblikovati.

Zapatisti so se odpravili v glavno mesto Mehike, da bi našli domovino. Zapatizem od začetka (od zasedbe štirih mest za novo leto 1994) do danes nosi sporočilo, ki pravi: "Aquí estamos" (Tukaj smo!) in gibanje gibanj govori: "No estan solos" (Niste sami!) Zapatisti govorijo o indijanskih ljudstvih, ki niso plemeniti divjaki ali staroselci, kot si jih zamišljajo vladne politike indigenizma,

² Zgodovinsko-politični diskurz je kot nasprotje filozofsko-pravnemu diskurzu definiral Foucault.

³ Tako je na primer minister za notranje zadeve lokalnega delavskega geta v primeru Urada za intervencije vedno izpostavljal nujnost dialoga. Edini možni odgovor na njegove ponudbe je bil: mi nismo civilna družba in dialog z oblastjo je nemogoč. Preprosto gre za različna diskurza, ki sta med sabo neprevedljiva in tudi nekomunikabilna. Možna so edinole pogajanja. Kar se tiče dialoga na ravni okrogle mize, je treba reči, da se lahko pogovarjamo samo o različnih racionalnostih, o različnih epistemologijah. Na eni strani je objektivna znanstvena racionalnost, na drugi je tip spoznavanja, ki sloni na kopičenju izkustev, na eksperimentih, na investiranju teles, na neposredni akciji torej. Na novinarska vprašanja o alternativah, ki jih ponuja globalno gibanje, je edini možni odgovor ta, da gibanje ni tisto, ki ponuja alternative, gibanje samo je alternativa. Po enajstem septembru stojimo pred resnično alternativo: vojna ali gibanje.

so petsto let upora proti conquisti. Boj za zemljo in integriteto njihovih ozemelj sta bila konstanta v zgodovini indijanskih ljudstev. Ti boji so od teh ljudstev terjali krvavi davek v uporih, ki se danes izražajo v gibanju Indijancev za priznanje zgodovinskih pravic in v uporih Zapatistične vojske narodne osvoboditve. Sama identiteta teh ljudstev se je vzpostavila in ohranila z različnimi oblikami upora in z ohranitvijo kulturne dediščine, še posebej jezika, ki je vezivo njihove kulture. Zapatisti na tej osnovi zahtevajo prehod k demokraciji, ki bo vključevala vse marginalizirane sile nacionalnega življenja, sektorje, ki so bili permanentno izključeni: Indijance, ženske, mlade, seksualne manjšine. Zapatisti niso separatisti, ker je njihovo iskanje domovine zahteva po ponovnem reustroju mehiške družbe. Nova ureditev naj sloni na spoštovanju razlik in na principu avtonomije, ki pomeni pravico ljudstev, ki sestavljajo Mehiko, do samoodločbe, to pomeni, da sprejmejo model razvoja, ki bo v skladu z njihovimi potrebami, in da se sama odločijo glede oblike odnosov z državo in nacijo. Temeljna ovira na poti k demokratizaciji Mehike je po zapatistih državnostrankarski (*partido de estado*) režim (Navarro in Herrera, 1998).

Na primeru boja mehiških Indijancev za priznanje pravic lahko identificiramo samozavedanje konstituirajoče moči, ki jo posedujemo kot uporne kolektivnosti in bojujoče se manjšine. Te so temelj demokracije, medtem ko je oblast (strankarska oblast) njena negacija. Ta trditev pomeni, da nima oblast nobene konstituirajoče moči, da torej nima ničesar afirmativnega in kreativnega. Je le parazitska instanca regulacije, kanalizacije in organizacije tokov komunikacij, izmenjav, afektov, odnosov ter blagovnih tokov in to v skladu z maksimo, ki pravi: "Para todos nada, para nosotros todo." EZLN zato deluje v skladu z obratno maksimo: "Para todos todo, para nosotros nada." Gibanje za globalizacijo pravic ni proti globalizaciji, je proti režimu globalizacije ali neoliberalnemu modelu globalizacije, ki organizira proizvodnjo in menjavo na globalni ravni v skladu z maksimo oblasti. To so trdni temelji, na katerih lahko gradimo prihodnost gibanja in se podamo v proces fabrikacije sveta.

Zapatisti so bili torej tisti, ki so prvi definirali globalizacijo kot genealogijo. Njihovo politično delo, ki je potopitev v življenje indijanskih skupnosti in afirmiranje emancipatornih potencialov, ki jih imajo, je od vsega začetka velika inspiracija ključnih segmentov gibanja proti neoliberalnemu režimu globalizacije. Če v tej luči pogledamo epizode gibanja od Seattla naprej, potem lahko ugotovimo, da pomeni največjo subverzijo ravno znamenita ugotovitev: "Tukaj smo!"⁴ Tako imenovane antiglobalistične manifestacije so praviloma povzročile

⁴ Tutte Binche iz Italije so se po navadi "srečale" s policijskimi kordoni z dvignjenimi rokami ob zvokih Guantanamere, vzklikajoč "Stiamo arrivandi, bastardi."

paniko, varnostno pretiravanje in skrajno nasilje oblasti, njenih policij in vojska.⁵ Tako je vsaka manifestacija gibanja svojevrstno ogledalo, ki razkrije nesposobnost oblasti, da bi bila instanca regulacije in organizacije kaosa. Ravno ta nesposobnost, ki je posledica konca oblastnega posredovanja v moderni nacionalni državi in nemožnosti oblike vladanja, ki bi bila omnidimenzionalna, omnideterminirajoča in omniverzalna v razmerah postmoderne, je pogoj svobode za konstituirajočo moč. Soočenje oblasti, ki ne posreduje ničesar in ki z vedno več težav in vse bolj nasilno regulira ter organizira tokove, z ontološko močjo sodelujočih možganov, je vedno spremljala uvedba vojnih razmer, ki so vzpostavile stanje izjeme, ki je instanca vzpostavitve suverenosti. Subjektivacija v golo življenje, ki je podvrženo grožnji izjeme, je konstitutivna vsaki suverenosti. Na tej točki tudi obstaja povezava med 11. septembrom in tako imenovani antiglobalisti.⁶ Oblast se je zaradi ne(z)možnosti nadzora zatekla k permanentni globalni vojni kot prvi instanci, k vojni kot konstitucionalnemu elementu, kot elementu legitimacije in konstitucije.⁷

Za gibanje gibanj pomeni globalizacija predvsem spoznanje spremembe okolja v katerem delujemo, se upiramo, v katerega investiramo želje. Upori, ki so nosili resnico gibanja, ne izražajo zavračanja globalizacije, temveč upoštevajo planetarne dimenzije ekonomije sveta kot danega prostora socialne in politične intervencije, kot kontekst sedanjih in prihodnjih konfliktov. Gre za *Umwelt*, kontekst, v katerem se z lahkoto razvijajo subjekti, ki nasprotujejo nevzdržnim posledicam teh procesov, ki se upirajo in tvorijo dispozitiv nove militantnosti ali aktivizma, ki ga je še treba odkriti. (Caccia, 2001) To novo okolje ni genialna iznajdba vizionarjev in neoliberalnih ekonomov. Je kompleksna genealogija proletarskih bojev za osvoboditev od mezdnega dela, za osvoboditev od disciplinarnega delovnega časa, bojov žensk za vrednotenje in prevrednotenje njihove vloge v socialni reprodukciji, bojov koloniziranih ljudstev proti conquisti v deželah tako imenovanega tretjega sveta. Ta novi kontekst je rezultat kolapsa starih oblastnih mehanizmov posredovanja, zadrževanja in kontrole, ki so morali preverjeno okolje nacionalnih držav zamenjati z gladkim in kaotičnim okoljem globalizacije.

⁵ Festival upora, ki je potekal ob srečanju Bush-Putin v Sloveniji, je pokazal ves absurd soočanja oblasti z gibanjem za globalizacijo pravic. Tisto, kar so kasneje zavili v strokovnjaški izraz varnostno pretiravanje, ni bilo nič drugega kot panika lokalnih oblastnikov, ki je rezultat njihove praznosti, dezorientiranosti in odmaknjenosti.

⁶ To je teza, ki jo je bilo slišati tudi pri nas, in to iz ust nekdanjega obrambnega ministra Janeza Janše, ki je kot neodvisni (raje preverjeni) strokovnjak za varnostno-obrambna vprašanja še isti večer pokazal na dnevniku komercialne POP TV na antiglobaliste, kot tiste, ki stojijo za napadi na New York in Washington. Njegov namig seveda ni bil navdahnjen s poznavanjem resnice gibanja, temveč s politikantsko ambicijo po kriminalizaciji namišljenih političnih nasprotnikov.

⁷ Na robu sveta, v Chiapasu, se je mehiška oblast na zapatistično vstajo z gledališkim orožjem odzvala z uvedbo vojnih razmer in z namestitvijo 70 % vse vojske v tej mehiški zvezni državi.

WE JUST WANT SOME PEACEFUL RIOTS!

Neoliberalna ideološka racionalizacija teh procesov temelji na dogmi svobodne trgovine in svobodne menjave. Tukaj gre seveda za izvorni problem vseh liberalnih političnih ekonomov, ki ga je Marx v *Kapitalu* opredelil takole: "Vsakdo ve, da imajo v resnični zgodovini prvo vlogo zavzetje, zaslužnjenje, zločin in plenitev, z eno besedo, nasilje. V mili politični ekonomiji pa vedno vlada idila. Pravo in delo sta vedno edini sredstvi bogatenja, z izjemo, ki pa se vedno dogodi ravno letos (zdaj)." (Negri, 1997: 334) Neoliberalni intelektualci in tisti, ki stavijo na politično korektnost, zavračajo zgodovinsko politični diskurz, ki v grobem vidi v vojni trajno osnovo vseh institucij oblasti, ki onemogoča kakršnokoli transcendentno pozicijo in ki vedno zahteva opredelitev, zavzetje strani. Seveda ne zahteva zavzetja strani med dobrim in slabim, med "kdor je z nami" in "kdor je proti nam".⁸ Z zavračanjem zgodovinsko političnega diskurza, češ da gre za apologijo nasilja, se zakriva strukturno nasilje, ki je nasilje oblasti. Podobno kot se s konstituiranjem in kodificiranjem znanosti o norosti zabriše vednost o nasilnem velikem zapiranju, ki je temeljni pogoj razvitja psihiatrije, tako kot je primarna akumulacija, s tem ko ustvari "svobodnega delavca", osnovni pogoj za kapitalistični razvoj.

Nasilje je ena izmed temeljnih političnih kategorij in vloga nasilja v konstituciji družbenega in političnega je eno izmed temeljnih vprašanj politične filozofije. Za gibanje za globalno državljanstvo je nasilje centralni teoretsko-praktični problem, tako kot je manipulacija z nasiljem steber policijskih in medijskih strategij proti gibanju. Ravno na problemu nasilja je najtežje uveljaviti paradigmatski skok, ki ga prinaša in zahteva globalizacija. Dualnost med nasiljem in nenasiljem se je vseskozi vsiljevala kot ekskluzivna matrika za razumevanje, kanaliziranje in obvladovanje gibanja. Gre za policijsko razporejanje teles v prostoru, kvadriljiranje, ki želi razbiti heterogeno enotnost gibanja v homogene segmente, jih bodisi kriminalizirati, bodisi kooptirati, bodisi posredovati. Zaželeno je, da se ti segmenti ločujejo po stereotipnih ideoloških ločnicah, na katere se vežejo jasne antipatije in simpatije tako imenovane javnosti. Anarhisti morajo biti zato nasilni, nevladne organizacije (NGO) pa nenasilne in konstruktivne. Seveda je policijska operacija razvrščanja popolnoma uspešna takrat, ko segmenti sami sprejmejo vlogo, ki jim jih pripisuje.

⁸ Če nasprotujem bombardiranju Jugoslavije, to še ne pomeni, da sem za Slobodana Miloševića, če ne podpiram vojne proti terorizmu, to še ne pomeni, da podpiram Osamo bin Lada. V Badioujevi interpretaciji Althusserja je zavzetje strani predpogoj za obstoj političnega. Teren politike ni enak terenu oblasti. Po Althusserju politika ni znanost (je odtegnjena objektu in objektivnosti), politika prav tako ni ideologija, ni funkcija države (je odtegnjena subjektu). Politiko veže na izraze, kot so "zavzetje strani" (prise de parti), "izbira", "odločitev". (Badiou, 1998, 74) Politika, ki ni niti znanost niti ideologija, je subjektivnost brez subjekta in brez objekta. "Surdeterminacija je v resnici mesto politike." (Badiou, 1998, 75)

Problem takšnega “problematiziranja nasilja” je vsaj dvojen. Z osredotočanjem pogleda na nasilnost in nenasilnost demonstrantov se zakriva strukturno nasilje, izvorno nasilje, ki se investira v družbeno produkcijo in reprodukcijo ter jo določa.⁹ Poskusi nekaterih, da bi nasilne metode legitimirali s sklicevanjem na strukturno nasilje, so bili neuspešni in so večinoma rezultirali v legitimizaciji samega strukturnega nasilja. Prav tako so bili neuspešni kooperativno nenasilni, na trenutke celo denuncianti pristopi nekaterih, ki so skušali ohraniti “ugled” gibanja. Vse to pa ne samo zaradi medijsko-spektakelske fascinacije z nasiljem, ognjem in krvjo, temveč predvsem zaradi nerazumevanja spremembe konteksta, o kateri smo govorili, zaradi nedojetja paradigmatkega skoka, ki ga je prinesla globalizacija. Preprosto rečeno, ne moremo se boriti, kot da se ne bi nič spremenilo, kot da bi bila, tako kot nekoč, nacionalna (imperialistična) država okvir naše družbenopolitične intervencije. Globalizacija ravno pomeni nepovratni zaton nacionalne države, njenih posredovalnih mehanizmov, njene ekskluzivne suverenosti in njenega monopola nad nasiljem. Oblast nacionalne države je v kontekstu globalizacije prazna abstrakcija, z vsemi aparati prisile. Kot takšna je lahko, v vsej nemoči, še bolj nasilna, bolj brutalna kot kdaj prej. Obenem pomeni definiranje lastnega delovanja kot negativitete nacionalne države z monopolom nad nasiljem (v različici leninistične oborožene vstaje in Gandijevega nenasilja) vnaprejšnje priznanje poraza in posledično občutek nemoči, ki vodi v samomarginalizacijo in getoizacijo. Imperij kot pravna, politična, vojaško-policijska ureitev svetovnega trga ni seštevek starih nacionalnih imperialističnih moči, ampak je pomnožitev in koncentracija mest suverenosti, ki se ne prekrivajo z nacionalnimi državami. (Caccia, 2001) Močni¹⁰ smo samo, če izzovemo ta nova mesta suverene oblasti. Obenem pa je treba pri delovanju upoštevati zagato in nemoč tistih, ki zasedajo mesta, sedaj že bolj ali manj osiromašena, stare suverene oblasti. Avtoritarne tendence lokalnih oblastnikov izhajajo ravno iz te zagate in nemoči.

Edina teoretsko-praktična zastavitev, ki je ušla policijski logiki in je s tem ponudila možnost obstoja enotnosti gibanja v heterogenosti, je tista, ki ne pristaja na vsiljeno dualnost nasilje-nenasilje in je zunaj vstajništva in gandijevske metode nenasilja. Na politično-praktični ravni so to zastavitev definirali zapatisti, in to kot problem legitimnosti in kot problem ekonomske, družbene in politične

⁹ Odvisnost staroselcev v Mehiki je posledica petstoletne konkviste. Boj “comunidades en resistencia” je boj proti aktualnim ekonomskim, socialnim in političnim odnosom, ki jih pehajo v genocid. Ti odnosi so dediščina zgodovine podjarmljanja, zato je njihov boj tudi boj proti tej dediščini in obenem proti staroselcem kot subjektom odvisnosti. Nosilci boja pa so indijanska ljudstva (pueblos indios).

¹⁰ Metodološki okvir tega teksta je razlikovanje med močjo in oblastjo, kot ga je na osnovi branja Spinoze definiral Negri. Slednji je koncept konstituirajoče oblasti utemeljil na razlikovanju med močjo in oblastjo, ki ga je uvedel Spinoza (*potentia* proti *potestas*). Moč (*potentia*) množice (*multitudo*) je dinamična, recipročna in konstitutivna zveza med enim in mnogoterim, med duhom in telesom, med svobodo in nujnostjo. Oblast

preureditve. Legitimnosti nekemu političnemu gibanju ne podeli orožje, niti je ne podelijo politični voditelji, deklaracije političnih funkcionarjev, temveč leta političnega dela v skupnostih in dialog z nacionalno in internacionalno civilno družbo.¹¹ Enako velja za gibanje v povezavi s problematiko nasilja. Ne zaklinjanje k nenasilju, ne prevzemanje policijske logike, ne neokusno denunciranje ne pomagajo pri gradnji legitimnosti gibanja. Vsi tovrstni poskusi so se končali klavarno, kot je recimo primer decembrskih manifestacij ob vrhu EU v Bruslju ali nedavni primer Socialnega foruma v Porto Alegru.¹² Zdi se, da je edina možnost tista, ki so jo v gibanju definirali "nepokorneži", in to so *prakse sabotaže ali blokade ob vzpostavljanju mrež sodelovanja*. V tej luči je bila Genova, kljub brutalnosti in žrtvam, uspeh. Vojna napoved G8 italijanski državi in svetovnim tajnim službam ob hkratnem sprejetju pakta z mestom Genova, nato dolgotrajen dialog z vsemi sestavinami gibanja za sprejetje pakta, to so bili koraki, ki so vzpostavili dogodek Genova. Rezultat je bil ta, da so se kot skoraj izključni generatorji nasilja pokazale italijanska policija, vojska in tajne službe. Gre za politični proces in način političnega dela, ki je izjemno dolgotrajen, pa vendar mnogo boljši od arbitrarne odločitve voditeljev, kdo je nasilen in kdo ni, in v skladu s tem, kdo je zaželen in kdo lahko govori.

Zapatistični politični predlog je: "Svet, v katerem je možna množica svetov." Na nekem mestu je Marcos aktualiziral ta predlog kot "Svet, v katerem je prostor za zapatiste in za mehiškega predsednika, Vincenteja Foka." To prinaša odpoved totalni viziji sveta in političnim praksam, ki izhajajo iz nje. Zapatistično gibanje pomeni velik prelom v redu emancipatorne politike. Je oborožena gverila, ki noče oblasti, temveč zahteva avtonomijo za indijanska ljudstva, ki živijo v državi Chiapas. Zapatisti so razvili koncept aktivnega pasivnega odpora, ki narekuje odpiranje prostora, ki ga napolnjujejo alternativni družbeni odnosi in komunikacija. Njihova politična modrost je v tem, da predlagajo ponovno ureditev ekonomskih, socialnih in političnih odnosov na nacionalni ter svetovni ravni na osnovi avtonomij. Na tej osnovi se jeziki in prakse političnega konflikta radikalno spremenijo in se umaknejo iz terena dualnosti med nasiljem in nenasiljem na teren *komunikacije, sodelovanja in solidarnosti med razlikami*, ki se bojujejo

¹¹ Marcosovo pismo EPR (Ejército Popular Revolucionario). (Le Bot, 1997)

¹² V nasprotju z Genovo, kjer so se manifestanti delili glede na način, kako zastaviti svoja telesa (nepokorneži, pacifisti in black bloc), so se v Bruslju delili glede na ideološko in politično sorodnost in razliknost. Tako so imeli anarhisti svoje manifestacije, NGO-ji ter skrajno leve stranke pa svoje. Prvi (anarhisti) so ob tem skušali dokazati, da niso nasilni. Seveda je prišlo do posamičnih incidentov (nekaj razbitih šip), to je privedlo do ponovnega kriminaliziranja anarhistov in do denunciranja in opravičevanja naslovljenega na "javnost", v NGO-jih. V Porto Alegru pa so šle stvari tako daleč, da so samooklicani vodje svetovnega foruma prepovedali prihod predstavnikov nasilnih organizacij in gibanj. Na črni listi so se tako znašli FARC in baskovska Herri Batasuna. Stvari so šle tako daleč, da niso dali besede niti zapatistom, medtem ko so imeli pravico do besede razni ministri iz francoske vlade. Nosilci strukturnega nasilja so lahko govorili, nosilci samoobrambnega nasilja (to je, poznavajoč mehiško situacijo s političnimi uboji, pokoli, ki jih izvajajo paramilitarci ipd., popolnoma legitimno) pa ne.

za priznanje, vidnost in avtonomijo, skratka na teren konstituiranja novih javnih prostorov, *aguascalientesov*. "We just want some peaceful riots," je izjava anonimnega generalnega intelekta; izraža vso novost in zagonetnost novih političnih procesov, ki nastajajo v gibanju kot posledica samozavedanja lastne moči/potencialnosti in spremembe konteksta, v katerem naj se realizira.¹³

GLOBALNO GOSPOSTVO IN SUBJEKTIVITETE

Če torej naredimo kratek rezime. Globalizacija ni niti fenomen (v pomenu kompleksnega fenomena znanstvenega preučevanja) niti ni komplot ali zarota. Je kompleksna genealogija. Naš razmislek in strategije delovanja moramo zato predstaviti s klasičnega ozemlja politične teorije in analize, ki se ukvarja z oblikami oblasti, z njenim izvorom in legitimnostjo ter s problemi suverenosti. Prav tako moramo zapustiti ozemlje teorij ideologije. Kot metodo moramo sprejeti genealogijo ali pa odprto dialektiko. Pri tem je temeljno vprašanje, ki si ga zastavljamo, kako intervenirati v procese subjektivacij, v tiste procese, ki postavljajo demarkacijsko črto med subjektom in objektom oblasti, kako intervenirati v procese fabrikacije sveta.

Potemtakem nekaj takšnega, kot je antiglobalizacija, sploh ni možno. To je nekako tako, kot da bi se v dobi vzpenjajočega se kapitalizma in industrijske revolucije zavzemali za vrnitev v fevdalizem, za vrnitev k fevdalnemu načinu produkcije, fevdalnim odnosom in institucijam. Tovrstno nerazumevanja gibanj v kontekstu globalizacije je še vse pre pogosto. Često se znajdemo pred argumenti tipa: globalizacija pomeni internet, antiglobalisti se borijo za kameno dobo, globalizacija pomeni povezovanje, ukinjanje mej ob hkratnem prenosu suverenosti nacionalnih držav, antiglobalisti pa se želijo zapreti v neprehodne meje nacionalne države. Tovrstni umotvori se porojajo pri tistih, ki nimajo niti najmanjše sposobnosti dialektičnega mišljenja, ki mislijo na ravni fenomenov, in to na način črno-belo.

Negri je v predstavitvi knjige Imperij zapisal: "V središču knjige Imperij stojita dve osnovni ideji. Prva govori o tem, da globalni trg (tisti, o katerem govorimo po padcu berlinskega zidu, tisti torej, ki ne obstaja samo kot makroekonomska paradigma, temveč kot politična kategorija) ne obstaja brez pravne ureditve in da ta pravni red ne more obstajati brez neke oblasti, ki mu zagotavlja učinkovitost. Druga govori, da pravni red globalnega trga (ki ga imenujemo "imperialen") ne označuje preprosto le nove figure vrhovne oblasti, ki jo skuša organizirati, temveč

¹³ Gre za izjavo mladega aktivista na manifestaciji v Pragi. Izjava je kontradiktorna in je bila v času, ko je bila izrečena, sprejeta s salvo smeha in opazkami o norosti. Kasneje se je v teoretskih refleksijah izkazalo, da je anonimni aktivist izrekel resnico gibanja in s tem potrdil obstoj generalnega intelekta, ki je pomemben koncept gibanja, ki pomaga pri osmislitvi bojov proti "copy rightu".

obenem vpisuje moči življenja in nepokornosti, produkcije in nove razredne boje.” (Negri, 2001) Globalizacija je nova globalna oblast, transformacija globalne strukture gospodstva in je tista nova sila nepokornosti in življenja, ki so to oblast priklicale v življenje, da bi jo učinkovito izzvale in uničile.

Globalno gibanje gibanj je nastalo v kontekstu velikih transformacij v strukturi globalnega gospodstva ob hkratnem vzklitju novih moči življenja, nepokorščine, produkcije in novih razrednih bojev. Gre za kontekst velikega odprtja, ki ga določa kriza modernih institucij suverene oblasti ter samozavest oziroma samouvrednotenje novih sil osvoboditve. Starega sveta, ki je bil zgrajen na osnovi blokvske delitve sveta, ni več. Tisti čas so bila vsa družbena protislovja kontrolirana in absorbirana v dinamiki frontalnega spopada med dvema modeloma upravljanja kapitala in kapitalistične proizvodnje, med svetom kapitalističnih oligarhij ter socialističnih birokracij. Državljska vojna, ki je bila notranja Kapitalu, se je končala s popolnim kolapsom enega od nasprotnikov, sistema realnega socializma, ki so ga nove subjektivitete preprosto izpraznile. Njegov kolaps je s sabo prinesel tudi globoko krizo režima kolektivnega kapitala, tistega, ki je dobil vojno. Njegovi institucionalni aranžmaji preprosto niso bili več sposobni posredovati družbenih konfliktov in protislovij, ki so z vsakim novim ciklom delavskih in antikolonialnih bojev postajali vse bolj neobvladljivi in vse bolj odtegnjeni mehanizmom posredovanja, discipliniranja ter nadzorovanja.

Struktura globalnega gospodstva, ki je do takrat slonela na sistemu nacionalnih suverenih držav, je tako padla v nepovratno krizo. Začel se je dolgotrajen in še nedokončan proces transformacije struktur globalnega gospodstva. Na globalni ravni se je začel artikulirati režim Imperija. Ta proces definirata množenje in koncentracija novih krajev suverene oblasti.¹⁴ Seveda pa ta proces ne poteka gladko. S koncem hladne vojne, ki je družbena protislovja blokirala v statični dinamiki medblokovskega spopada, ter s krizo starih mehanizmov posredovanja in discipliniranja, so ta protislovja in konflikti eksplodirali z vso močjo in v vse smeri. Seattle, Praga, Nica, Goetteborg, Genova in tako naprej so bile manifestacije sil življenja, ki so nepokorne, tistih, ki se ne želijo podrediti mehanizmom finančno-ekonomskega vrednotenja, ki želijo svobodno razpolagati s svojimi telesi in nočejo biti ubogljivi, temveč se zavedajo lastne produktivnosti in ustvarjalnosti v svobodnih izmenjavah, odnosih ter komunikacijah.

¹⁴ Poznamo jih pod imeni STO (Svetovna trgovinska organizacija), MDS (Mednarodni denarni sklad), SB (Svetovna banka). Sem spadajo tudi stare strukture gospodstva, ki pa so sedaj reintegrirane in prilagojene novi imperialni realnosti. To so nacionalne države, ki sedaj izvajajo funkcijo nadzora nad gibanjem delovne sile (primer Schengenske Evrope) ter nad celotno sfero biopolitične produkcije (proizvodnja ubogljivih teles, ki so produktivna ravno toliko, kolikor so ubogljiva). Sem spada na primer tudi NATO, ki je garant kontinuitete procesa “New Enclosures”, kjer gre za nasilno opredelitev novih prostorov kapitalističnega ovrednotenja. NATO se je transformiral iz vojske ene od strani v hladni vojni v oboroženo ost Imperija, ki odpira trge ter zagotavlja, da se jim podvržejo vsi aspekti življenja, in je torej oborožena formacija globalne biooblasti.

Gibanje gibanj je komunikacija med upornimi subjektivitetami, ki na bolj ali manj lokalnih ravneh pomenijo veliko oviro za najnovejšo varianto *Le grande enfermement* (velikega zapiranja). Proti procesu *New enclosures* postavlja program oblikovanja upornih kolektivnosti in artikulacijo upornih manjšin v bojujočo se večino. V tem kontekstu išče prostore, oblike komunikacije, ki bodo novi javni prostori razpravljanja, upiranja, delovanja in solidarnosti. Nekakšen konstituirajoč eksodus, ki bo prinesel radikalno spremembo obstoječega.

Organizirane svobodne individualnosti, če uporabimo Marxov besednjak, ali želeči stroji, če se zatečemo k Deleuzu in Guattariju, so v preteklih epizodah gibanja definirale prostore politične intervencije, ki jih lahko postavimo pod dva skupna imenovalca, boj proti vojni in proti neoliberalizmu, pravzaprav proti globalizaciji neoliberalizma, kot pravijo zapatisti. Vojna ni nič drugega kot instrument nadzora, pa naj gre za ekonomsko, socialno, politično ali pravo vojno, ki pozna spopad med oboroženimi formacijami. Živimo, in to še posebej po enajstem septembru, v obdobju permanentne globalne vojne. Ta vojna pa ni več izjemno dogajanje (v pomenu predpostavke miru, ki pozna izjeme, ki pa se vedno zgodijo ravno letos), temveč je sam konstitutivni element nove svetovne oblasti, Imperija. Vojna proti terorizmu, ki so jo razglasili brez časovnih omejitev in proti nevidnemu sovražniku, ni poslednja sankcija (po Clausewitzovi formuli, ki pravi, da je vojna nadaljevanje politike z drugimi sredstvi), temveč je prva instanca v konstituciji globalnega socialno-političnega reda, globalnega gospostva. Gre za izrazito nedemokratično, avtoritarno obliko vzpostavljanja globalne absolutistične oblasti. Boj proti takšni vojni, proti njeni logiki in nosilcem, je vsekakor prva prioriteta gibanja gibanj.

Z zavračanjem vojne je povezan boj proti neoliberalizmu, proti družbenoekonomskemu redu, ki je politično obliko našel v permanentni vojni. Tukaj gre predvsem za boj proti procesom privatizacije vseh aspektov življenja in proti mehanizmom in aranžmajem, ki podpirajo globalna razmerja neenakosti, eksploatacije in genocida. Sem spada, denimo, boj za ukinitvev dolgov revnim državam, ki je hkrati boj proti ekonomiji zadolževanja ter odvisnosti, ki sloni na akumulaciji kapitala na osnovi proletarizacije.

Proti obema, vojni in neoliberalnemu modelu ekonomskega in družbenega razvoja, je treba predvsem afirmirati žepe ter zametke avtonomije, samoodločbe (v pomenu odločanja o smereh razvoja) ter upora. Življenje torej, v vsej njegovi potencialnosti, nepokornosti ter moči. V tem kontekstu je gibanje komunikacija, sodelovanje in solidarnost med takšnimi realnostmi, je prostor aktivnega konsenza, konstituirajoč eksodus, proteza nove družbene biti.

GIBANJE UNIVERZALNE EMANCIPACIJE

Če uporabimo zgodovinsko analogijo, potem lahko rečemo, da je danes predvečer francoske revolucije, ki pa jo bo lahko izvedel samo tisti kolektivni zgodovinski akter, ki je nosilec aspiracij po univerzalni emancipaciji, ki torej zaklinja partikularne oblike, da bi lahko živel univerzalno potencialnost. Postseattlesko gibanje, ki izziva lokalne in globalne institucije neoliberalne globalizacije, kaže ravno na njihovo nesposobnost, da bi utemeljile nov tip državljanstva. Gibanje vztrajno postavlja zadrego zbujačo vprašanje: "Kapital in blago se lahko gibljeta svobodno, ljudje ne. Zakaj?" Mobilizacija proti zasedanju G8 v Genovi je potekala pod geslom: "Nov duh straši po Evropi: to je skrivnostni imigrant, begunec, prebežnik, utelešenje nevidnega dela človeštva brez pravic." Subjekt absolutne krivice torej, in znanilec, ne absolutne svobode, temveč potencialnosti in kreativnosti. Resnica in filozofija pripadata tistemu, ki nima kaj izgubiti, tistemu, ki nima nobene predprave, nobenega privilegija, tistemu, ki ni vključen prek mesta, ki ga zapolnjuje v oblastni matrici. Po Rancieru bi lahko rekli, da ta nov duh zahteva pogled, ki ni policijski, temveč enakostni. Zahteva aksiom, ki priznava enakost enega govorečega bitja z drugim.¹⁵

Globalno gibanje je nosilec nove politične subjektivnosti in novega tipa državljanstva. Pri slednjem gre za mnogo več kot le za kvantitativno in prostorsko razširitev obstoječega tipa državljanstva. Država, pravzaprav bolje, država-forma ni neka nadčasovna, večna, nedeljiva kvaliteta, ampak je odnos, sicer njegova mistifikacija in reprezentacija, pa vendar neobstoja in spremenljiva kot vsak odnos. V politični teoriji je kralj ob glavo že celih trideset let, to pomeni, da nima država nobenega privilegiranega položaja generatorja odnosov. Po Foucaultu je država le nadgradnja obstoječih odnosov oblasti, ki nastajajo popolnoma nenamerno in kaotično v globinah družbenega življenja. Potemtakem je nacionalna država kot suverena oblast ljudi, združenih v politično skupnost, da bi odločali o skupni usodi, vedno bila in bo fikcija.

Moderna država je bila v bolj sofisticiranih teoretskih variantah v bistvu ideja, da je možno realizirati razsvetljski projekt racionalnosti in svobode. In država je tista, kjer se ta projekt realizira. V brutalnejših variantah je pomenila reprodukcijo očetove oblasti nad življenjem in smrtjo sina. Državo ne definira politična volja, temveč golo življenje, ki je varno in zaščiteno, dokler se podreja suverenosti pravici nad življenjem in smrtjo. Sofisticiran projekt moderne je zašel v krizo, iz katere ni več izhoda. To pomeni, da država nima več funkcije dialektičnega

¹⁵ Ranciere zoperstavlja logiko policije in logiko enakosti oziroma politike. "Na eni strani (...) tista logika, ki (...) razporeja telesa v prostoru vidnosti ali nevidnosti in jim prireja načine biti, delovanja in govorjenja, ki ustrezajo vsakomur. Na drugi strani pa je druga logika, to je, logika, ki suspendira to harmonijo zgolj s tem, da aktualizira kontingentnost enakosti, ki ni ne aritmetična, ne geometrična, pač pa enakost govorečih bitij kot takih."

posredovanja v smeri države, da država ni več sposobna absorbiranja in vzpodbujanja iniciativ, ki nastajajo v družbi. Država je tako postala goli simbol, podoba. Država je popolna mistifikacija dominacije. Utemeljena je na stanju izjeme in na pravici do posredovanja (policija).

Globalno gibanje ne zaklinja stare nacionalne in suverene države. Tako kot tudi ni protagonist nacionalnega državljanstva niti njegove kvantitativne in preprosto teritorialne razširitve. Rešitve problema globalizacije kot akumulacije kapitala do takšne stopnje, da lahko transcendirajo državne meje, ne vidi v restavraciji nacionalne suverenosti. Takšno sliko gibanja dajejo mediji, ki so brez sposobnosti dialektičnega videnja pojavov. Zato imajo popolnoma banalne težave z bogastvom in s tehnološko visoko razvitostjo komunikacij v gibanju.

Postseattlovsko gibanje kot rešitev postavlja nov tip državljanstva, tako imenovano globalno državljanstvo, ki predpostavlja priznanje univerzalnih socialnih in političnih pravic. Če skušamo teoretsko orisati ta nov tip državljanstva, ki ga okuša postseattlovski subjekt, potem začnemo s posrečenim spojem dveh preteklih političnih gibanj, tradicij in subjektov. Prva je tradicija leta 68 in še posebej tisti del te tradicije, ki je osredotočen na kritiko produkcije in izkoriščanja ter na delavsko avtonomijo. V razmerah realne subsumpcije družbe pod državo, prostorsko interpretacijo eksploatacije zamenja časovna (v središču je problem apropiacije časa, zato je proletariat povsod). Značilnost tega toka je, da obdrži neokrnjeno metapolitično sposobnost za globalni angažma. Na drugi strani imamo tradicijo, ki je teoretsko prav tako nastala v obdobju leta 68, je pa vrhunec dosegla v osemdesetih letih. Gre za boje proti lokalnim in partikularnim dominacijam, ki so utemeljeni predvsem na teorijah mikrofizike oblasti. Ta tok predstavlja subjekt identitetne politike, ki je dolgo časa ostal nezmožen kakršnegakoli globalnega angažmaja. V obdobju po Seattlu pride do spojitve obeh tokov, posledica je razširitev pojma proizvodnje (na korporalne, afektivne, komunikacijske vidike) ter sposobnost povezave lokalnih bojev proti dominaciji v antagonističen subjekt, ki je sposoben globalne kontestacije. Posrečena zmes Marxa in Foucaulta.

Velike manifestacije ob zasedanjih simbolnih reprezentantov globalne oblasti so veliki mozaiki iz malih zgodb, ki skupaj sestavljajo globalno sliko oblasti in odpirajo prostor solidarnosti, ki je prostor alternativne komunikacije in odnosov. Ni nobene velike alternative niti teleologije niti gotovosti. Postseattlovski subjekt torej ni revolucionarni subjekt v tradicionalnem pomenu besede. Prej kot prinašalec idealne družbe je iskalec razpok, v katere zabija cepine, na katere pripne kreativno družbeno moč.

Morda je najbolj osupljiva značilnost postseattlovskega subjekta njegova fizičnost. Nekako uradna doktrina je neposredna akcija, ki postavlja kot poglavitni

medij (samo)izražanja telo. Gre za politično gibanje, ki ogromno pozornosti in premisleka usmerja v strateške in taktične vidike manifestacije, pri tem gre za veliko raznolikost pristopov k ulični kontestaciji in konfrontaciji. Postfordistični način proizvodnje, ki sloni na majhnih proizvodnih enotah, ki so povezane v mrežo prek pogodb, je izničil tradicionalne možnosti zavračanja, ki so slonele na velikih organizacijah delavskega gibanja. Masovno solidarnost je možno graditi le še na ulicah.

Najpomembnejši razlog za telesni karakter postseattlovskega gibanja pa je v naravi lokalne (državne) in globalne oblasti, ki je v neoliberalni fazi hobbessovsko utemeljena na stanju izjeme in na pravici do interveniranja. To na ravni političnega subjekta (državljana) pomeni, da je reduciran na golo življenje (ki je vedno izpostavljeno nevarnosti), ki sedaj leži ekskluzivno v rokah suverena. Postseattlovski subjekt pa daje življenju drugačen pomen. Ponovno aktivira grško dvojnost izraza življenje, *zoé* in *bios*. *Zoé* izraža preprosto dejstvo življenja, ki je skupno vsem živim bitjem, *bios* pa označuje obliko ali način življenja, ki je značilen za posamezno individualnost in skupino. V življenju, ki je definirano kot *bios*, ni možno izolirati nekaj takega, kot je golo življenje. Življenje, ki je pomembno, ni definirano glede na nujnosti, naravnosti in specifično biološko poklicanost. Življenje je vedno zmožnost, je moč. In to je tisto, kar je v igri pri novem političnem subjektu po nacionalni državi: življenje kot potencialnost.

DESET LET JE DOVOLJ

Gibanja v Sloveniji so opravila ogromen napor, da bi tudi na tem ozemlju razkrila nov *Umwelt*. V tem procesu jim je uspelo ustvariti razpoko, polje avtonomnega, od države neodvisnega, družbenega in političnega delovanja. Gibanje govori mimo države in oblasti, komunicira mimo njunih kanalov, organizira stvari mimo njunih uradov in trga ter gradi javne prostore solidarnosti izven okvirov, ki sta jih definirali, predpisali in sankcionirali. V tem kontekstu skuša oblast najti strategije, ki bi ji omogočile zadelati to razpoko, to odprtost, utišati zoprno izjavo "Aquí estamos". Težava je v tem, da strategije, mehanizmi in tehnologije, ki so deset let zagotavljali hegemonijo in gladko reprodukcijo sistema, ne delujejo več.¹⁶

Lokalna gibanja so v resnici prinesla daljnosežen prelom, razglasila so: "Deset let je dovolj". Dovolj teogonij, nacionalnih mitologij, zgodovinskih analiz z

¹⁶ Ker srbski nacionalizem ni več realna nevarnost, ki bi omogočala homogenizacijo nacije, se je oblast zatekla k strahu pred migranti in k zastraševanju s terorizmom, pred katerim lahko nacijo reši le NATO. Vojna (v tem primeru brezkončna globalna vojna proti fantomskemu sovražniku) je vsekakor najzanesljivejši konstitucijski in legitimacijski element reda.

velikim Z, ki popisujejo odločitve velikih akterjev, ki naj bi za vselej spremenili tok zgodovine ali pa mu vizionarsko sledili. Dovolj je političnih elit, ki so še po desetih letih gradile hegemonijo na "prastrahu" pred srbskim nacionalizmom, na mitologiji tisočletnih sanj ter na historični nujnosti, ki je utelešena v velikanskem administrativnem in vojaškem aparatu tako imenovanih evroatlantskih integracij. Vprašanje ob tem je, kako dolgo lahko oblast gradi hegemonijo na takšnih izhodiščih in kako hitro se ob tem ruši razmerje med silo in pristankom.

V teoretskem in praktičnem razvoju so se že zdavnaj sesuli temelji, ki so držali stavbo nacionalne države. S koncem blokofske delitve sveta se je sprostila invencija iz političnega obdobja 1968–80, ki je bila začasno zatrta v destruktivnem finišu hladne vojne. Ta invencija je bila avtonomija družbenega, ki je državi odvzela etično in vrednostno dimenzijo. To pomeni, da je družbeno kohezivnost, odnose in komunikacijo možno graditi mimo in onstran države. Ta invencija, te prakse so tako podale izhodišče za neki nov tip državljanstva, ki transcendirajo omejitve in meje, ki jih postavljajo okviri obstoječih nacionalnih držav. To omogoča živeti planetarno državljanstvo, ki definira in zahteva pravice ne glede na katerokoli posebno okoliščino, v katero je degradirano tudi konkretno državljanstvo nacionalne države. Naloga, ki jo imajo sestavine globalnega gibanja v Sloveniji, je širitev avtonomije družbenega, promocija etične utemeljitve družbenega življenja izven in onstran države in civilne družbe. Prav tako je treba prekiniti z mistifikacijo civilne družbe, ki je imela funkcijo posredovanja za državo in k državi. Civilna družba je danes mrtva in nobenega smisla nima obujati to truplo.¹⁷

Resnična politična naloga, pred katero stojijo gibanja v Sloveniji, je organizacija antagonističnega (političnega) subjekta, ki je utemeljen na novem tipu državljanstva. Oblast je bila celo desetletje utemeljena na organski povezavi med slovenskim narodom in kapitalizmom (zgodovina se začne z novo, slovensko državo), med državljanstvom in parlamentarno demokracijo, katere edini cilj (telos) je tržna ekonomija. Takšna konstrukcija je pomenila učinkovito blokado za kakršenkoli odpor. V zadnjem času pa je v tej konstrukciji nastala razpoka. Ekonomski, socialni in politični režim je prišel v krizo, krizo lastne reprodukcije in mistifikacije. In ravno ozemlje krize je tisto, na katerem morajo gibanja iskati svoje strategije. Krizo morajo poglobiti in s tem širiti prostore svobode, demokracije in pravičnosti.

Kolaps Jugoslavije (SFRJ) je povezan z nesposobnostjo njenega režima, da bi

¹⁷ Nekateri segmenti gibanja gibanj v Sloveniji so nasproti diskurzu civilnodružbenih organizacij vztrajno postavljali diskurz antioblastnih organizacij. Pri slednjem gre za intervencije v procese subjektivacije in tehnologije, ki postavljajo demarkacijsko črto med subjektom in objektom oblasti, med tistim, kar je vidno in kar ni, med tistim, kar ima pravice in kar jih nima, med tistim, kar je vključeno in kar je izključeno.

posredoval družbene konflikte. Vzpostavljeni so bili novi kanali za njihovo usmerjanje: družbeni konflikti so bili transformirani v etno-nacionalistične konflikte. V drugih delih nekdanje Jugoslavije so se novi načini posredovanja konfliktov in antagonizmov izkazali za popolnoma uničujoče. V Sloveniji pa so bili funkcionalni, celo uspešni. Slovenija se je uspešno spremenila v parlamentarno demokracijo in njen ekonomski ter socialni prostor je bil uspešno prilagojen in vključen v globalni trg. Uspešno v smislu obstoja minimalnega upora tem procesom. Po desetih letih se je začel vladajoči konsenz (ali bolje hegemonija, ki vlada v Sloveniji) rušiti. Ob tem se je predvsem treba upreti novim reakcionarnim mehanizmom, ki naj posredujejo antagonizme. Upreti na način organiziranja novih oblik ekonomskega, družbenega in političnega življenja, ki bodo zgrajene na osnovi spoštovanja univerzalnih pravic, pravic življenja kot potencialnosti.

LITERATURA

Badiou, Alain. 1998. *Abrégé de métapolitique*. Paris: Editions du Seuil.

Caccia, Beppe. 2001. Seattle, vivre et lutter dans l'empire. V: Samizdat, http://infos.samizdat.net/article.php3?id_article=71.

Hardt, Michael in Negri, Antonio. 2000. *Empire*. Cambridge: Harvard University Press.

Le Bot, Yvon. 1997. *Subcomandante Marcos. El sueño zapatista*. Barcelona: Plaza & Janés Editores.

Navarro, Luis Hernández; Herrera, Ramón Vera. 1998. *Acuerdos de San Andres*. México, D. F.: Ediciones Era.

Negri, Antonio. 1997. *Le pouvoir constituant: Essai sur les alternatives de la modernité*. Paris: Presses Universitaires de France.

Negri, Antonio. 2001. *Vers l'agonie des états-nations? L'«Empire», stade suprême de l'impérialisme*. V: Le monde diplomatique, januar 2001, str. 3.

This is What Democracy Looks Like. (Big Noise Films)